

บทที่ 3

การอ่านออกเสียงที่ถูกต้อง : ไวยากรณ์ภาษาอาหรับ

ในบทที่ผ่านมาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาษาซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ระบบเสียง ความหมาย และไวยากรณ์ ซึ่งในบทนี้ผู้เรียนจะได้ศึกษาในเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ 3 นั่นคือ ไวยากรณ์ ในการเรียนรู้ภาษาทุกภาษาสิ่งแรกที่เรามักจะนึกถึงคือไวยากรณ์หรือหลักภาษา เพราะสำหรับผู้เรียนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศแล้ว ไวยากรณ์ถือเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งที่ควรทำความเข้าใจอย่างน้อยในระดับพื้นฐาน เช่น คำนาม คำกริยา กรรม เป็นต้น เพื่อเป็นกุญแจสู่การสื่อสารในภาษานั้น ๆ ดังนั้น ในบทนี้ก่อนที่เราจะสื่อสารภาษาอาหรับเรามารู้จักไวยากรณ์ภาษาอาหรับกันก่อน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับไวยากรณ์อาหรับ

1. ความหมายของไวยากรณ์

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับไวยากรณ์ ดังนี้ ไวยากรณ์ มาจากคำภาษาสันสกฤตว่า **วฺยากรณ** (อ่าน วฺยา-กะ -ระ -นะ) มี 2 ความหมาย ความหมายแรก แปลว่า การทำนาย ซึ่งภาษาไทยใช้ว่า พยากรณ์ อีกความหมายหนึ่งแปลว่า การจำแนกแจกแจง การอธิบาย และระเบียบการเปลี่ยนแปลงรูปคำเพื่อบอกเพศ พจน์ กาล มาลา วาจก ของคำซึ่งต้องสัมพันธ์กันในประโยค ภาษาไทยใช้ว่า ไวยากรณ์ เช่น ไวยากรณ์บาลี ไวยากรณ์อังกฤษ. ไวยากรณ์ มีความหมายแคบกว้างต่างกัน สุดแท้แต่ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ บางทฤษฎีแบ่งไวยากรณ์ออกเป็น 4 ระบบใหญ่ ๆ คือ ระบบเสียง ระบบคำ ระบบวากยสัมพันธ์ และระบบความหมายของภาษา บางทฤษฎีไม่นับระบบเสียงรวมอยู่ในไวยากรณ์. ซึ่งในภาษาอาหรับ ไวยากรณ์ ถือเป็นสิ่งที่ผู้เริ่มเรียนต้องเข้าใจให้ลึกซึ้ง เพราะการสื่อสารภาษาอาหรับจะเกี่ยวข้องกับไวยากรณ์ในทุกส่วนและมีความซับซ้อนกว่าไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เช่น ในภาษาอังกฤษ สรรพนามบุรุษที่ 2 You ที่แปลว่า เธอ สามารถใช้กับบุรุษที่ 2 ได้ทุกกรณี แต่ในภาษาอาหรับได้แยก สรรพนามตัวนี้ ออกเป็น 6 ชนิด ได้แก่ เธอผู้ชายหนึ่งคน เธอผู้ชายสอง เธอผู้ชายสาม คนขึ้นไป เธอผู้หญิงหนึ่งคน เธอผู้หญิงสองคน และเธอผู้หญิงสามคนขึ้นไป เป็นต้น

2. ไวยากรณ์ภาษาอาหรับ

2.1 การกำเนิดหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ(วิชานาฮู)

ชาวอาหรับที่อาศัยอยู่ในแถบตะวันออกกลางในสมัยโบราณนั้นได้ใช้ภาษาอาหรับในการสื่อสารทั้งในชีวิตประจำวัน การค้าขาย การศึกษาและวัฒนธรรมส่วนภาษาอาหรับที่ดีที่สุดนั้นคือภาษาอาหรับของชาวเผ่ากุรอยซ์ พวกเขาใช้ภาษาอาหรับได้อย่างถูกต้อง จนกระทั่งอัลกุรอานได้ถูกประทานลงมายังท่านนบีมุฮัมมัดด้วยภาษาอาหรับทำให้ชาวอาหรับในแถบนั้นและบริเวณใกล้เคียงเข้ารับอิสลาม จนกระทั่งศาสนาอิสลามได้เติบโตตามลำดับทำให้กลุ่มชนอื่นๆนอกจากอาหรับต่างก็ทยอยเข้ารับอิสลาม เขาเหล่านั้นเริ่มเรียนรู้ภาษาอาหรับทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียนโดยเฉพาะการอ่านอัลกุรอานเป็นเหตุให้

บางครั้งการอ่านอัลกุรอานนั้นผิดพลาด ซึ่งทำให้ความหมายก็ผิดตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้ทำให้ผู้รู้ในสมัยนั้น ได้คิดค้นวิธีการเพื่อปกป้องและป้องกันความผิดพลาดซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในการอ่านอัลกุรอานจนเป็นที่มาของจุดเริ่มต้นวิชาหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ(วิชานาฮู)จวบจนปัจจุบันนี้ (อับดุลเราะห์มาน ญาลาลุดดีน, 1987)

2.2 นักไวยากรณ์ภาษาอาหรับที่มีชื่อเสียง

เมื่อพูดถึงนักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ ชื่อ ลิบาไวฮ์ ก็จะเป็นชื่อที่คุ้นหูที่สุด เพราะท่านเป็นผู้ที่วางกฎเกณฑ์ และอธิบายไวยากรณ์ภาษาอาหรับได้อย่างชัดเจน และหนังสือที่ท่านเขียนเกี่ยวกับไวยากรณ์อาหรับได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย และได้ถูกนำมาขยายความต่อ ดังนั้นผู้เรียนไวยากรณ์ภาษาอาหรับต้องรู้จักบุคคลที่สำคัญคนนี้

ลิบาไวฮ์ มีชื่อเต็มว่า ออบู บะซัร อัมรฺ บิน อุซมาน บิน กุนบَّر อัลบัศรี หรือเป็นที่รู้จักกันในนาม ลิบาไวฮ์ (ฮ.ศ.140/ ค.ศ.760-ฮ.ศ.180/ ค.ศ.797) ปรมาจารย์อาวุโสทางด้านไวยากรณ์อาหรับ ถือว่าเป็นบุคคลหนึ่งที่มีคุณูปการอย่างมากต่อศิลปวัฒนธรรมอาหรับอิสลาม เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการวางรากฐานด้านไวยากรณ์ภาษาอาหรับขั้นสูง ผลงานการประพันธ์ที่เป็นที่รู้จักคือ “อัลกิตาบ” จัดว่าเป็นตำราทางไวยากรณ์ร่วมสมัยที่มีความสมบูรณ์ที่สุดในปัจจุบัน

- อัลกิตาบ ถือว่าตำราที่มีอิทธิพลอย่างมากในการศึกษาด้านไวยากรณ์อาหรับ

นักวิชาการส่วนใหญ่ต่างยกย่องท่านว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในแขนงวิชาดังกล่าว จนถูกขนานนามว่า “กูรอานุลนะหฺวี” (ผู้ที่มีความปรารถนาเป็นอย่างมากในเรื่องไวยากรณ์) นอกจากนี้แล้วท่านยังเป็นผู้ที่อธิบายเรื่องสัทอักษรอาหรับไว้อย่างละเอียด

- อัมรฺ บิน อุซมาน บิน กุนบَّر เกิดในช่วงกลางศตวรรษที่สองแห่งฮิจเราะห์ศักราช ในเขตอัลบัยฎอฮ์ ตำบลชีราซ เมืองฟาร์ส (ประเทศอิหร่านในปัจจุบัน) ชื่อที่เป็นที่รู้จักกัน คือ ลิบาไวฮ์ (ชื่อของท่านเป็นคำในภาษาเปอร์เซีย หมายถึง กลิ่นหอมของแอปเปิ้ล) ท่านได้ใช้ชีวิตในช่วงวัยเด็กที่บัศเราะฮ์ (เมืองหนึ่งในประเทศอิรักปัจจุบัน) ด้วยบุคลิกที่เป็นเด็กใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ท่านจึงได้รับการถ่ายทอดความรู้จากปราชญ์ทางด้านไวยากรณ์ในสมัยนั้นหลายท่านด้วยกัน เช่น อัลอัคฟิซ อัลอัคบัร, ยูเนส บิน หะบิบ, อปีเซต อัลอันศอรีย์ นอกจากนี้ท่านยังเป็นศิษย์ของปรมาจารย์ที่มีชื่อเสียงอย่างมากทางภาษาศาสตร์ คือ อัลคอลลี บิน อะหมัด อัลฟะรอฮิดี (ฮ.ศ.100/ ค.ศ.718-ฮ.ศ.173/ ค.ศ.789)

ท่านเคยเดินทางไปยังแบกแดดและได้พบกับอัลกุสาอีย์ (ฮ.ศ.119/ ค.ศ.737-ฮ.ศ.189/ ค.ศ.805) ปราชญ์ทางไวยากรณ์สำนักกะพะห์ ในช่วงนั้นได้มีการตอบโต้กันประเดี๋ยวจนเป็นที่รู้จักหลายเรื่องเกี่ยวกับไวยากรณ์ หลังจากนั้นท่านก็ได้กลับไปยังบ้านเกิดและได้เสียชีวิตที่นั่นในปี ฮ.ศ.180/ ค.ศ. 797

2.3 ทำไมต้องเรียนวิชาหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ(วิชานาฮู)

ในฐานะที่เป็นมุสลิมซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของอิสลามเช่นการปฏิญาณตนเพื่อเข้าอิสลาม การละหมาด การขอพร เป็นต้น ประกอบกับมุสลิมทุกคนนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อัลกุรอานและวจนะของท่านศาสดาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างถูกต้องซึ่งหมายความว่ามุสลิมทุกคนจำเป็นต้องเรียนภาษาอาหรับ ภาษานี้เป็นภาษาที่มีความแตกต่างจากภาษาอื่นๆเช่นสระในภาษาอาหรับนั้นสามารถบ่งบอกถึงความหมายในแต่ละประโยคได้ และสระสามารถตัดออกได้โดยที่ความหมายของประโยคนั้นไม่เปลี่ยนแปลงฉะนั้นการอ่านโดยไม่มีสระจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ(วิชานาฮู)พอสมควรอย่างน้อยที่สุดคือการอ่านและเขียนอย่างถูกต้องซึ่งจะนำมาถึงความเข้าใจที่ถูกต้องในที่สุด (ฏอฮา อาลี ฮุซัย, 2004)

2.4 วิชาหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ (วิชานาฮู) ยากหรือง่าย

วิชาหลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ(วิชานาฮู)นั้นไม่ยากอย่างที่คิด ด้วยเหตุผลง่ายๆ คือบรรดาผู้รู้ทั้งหลายที่คิดค้น ค้นคว้า วิจัยวิชานาฮูก็เพื่อเป็นอุปกรณ์หรือตัวช่วยในการอ่านและเขียนภาษาอาหรับให้มีความง่ายยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นเป็นไปได้ที่มันจะยากเหมือนที่หลายคนเข้าใจกัน เพียงแต่ว่าอาจมีการบอกต่อกันว่าการเรียนวิชานาฮูนั้นยากหรืออาจจะมาจากสาเหตุการเรียนการสอนที่ไม่ถูกวิธีหรือสาเหตุอื่นๆ เมื่อตอนสมัยที่ผู้เขียนเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น(มูตาวัสสิต)นั้นก็เคยมีความรู้สึกว่าการเรียนวิชานาฮูนั้นยากมาก สับสน เวลาเรียนในห้องเข้าใจแต่พอออกนอกห้องความเข้าใจนั้นหายไป ก็เลยจับหัวจับหางไม่ถูก ทุกครั้งที่สอนนักศึกษาจะถามเสมอว่าวิชานาฮูยากหรือง่าย นักศึกษาเกือบทุกคนจะตอบว่ายากมากๆ จนผู้สอนพยายามคิดค้นวิธีและเทคนิคการเรียนรู้อย่างใหม่ๆเพื่อให้ นักศึกษาสามารถเข้าใจง่าย ไม่สับสนและสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ในระดับสูงขึ้นไป

ชนิดของคำในภาษาอาหรับ

หลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ (วิชานาฮู) นั้นมีมากมายพอสมควร แต่ในระดับแรกผู้เรียนควรเรียนรู้หลักเบื้องต้นต่าง ๆ ที่มีความสำคัญและเป็นพื้นฐานสำหรับการต่อยอดในระดับสูงต่อไป ซึ่งหลักไวยากรณ์เบื้องต้นคือ ชนิดของคำต่าง ๆ ในภาษาอาหรับ และการนำไปใช้ในประโยค เช่น คำนาม คำกริยา กรรม คำวิเศษณ์ คำสันธาน คำสรรพนาม คำคุณศัพท์ และคำอุทาน เป็นต้น ซึ่งชนิดของคำในภาษาอาหรับมีรายละเอียด ดังนี้

คำในภาษาอาหรับนั้นแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ คำนาม (الاسم) คำกริยา (الفعل)และ คำบุพบท (الحرف) (อะหมัด มุฮัมมัด มูตูวาลี, 2008)

1. คำนาม

ความหมายของคำนาม คำนามคือ ชื่อคน สัตว์ สิ่งของ และสิ่งที่เป็นนามธรรม ที่มีอยู่บนโลกนี้ คำนามในภาษาอาหรับมีสัญลักษณ์ที่สามารถสังเกตได้แม้เราจะไม่รู้ความหมายของคำนั้นสัญลักษณ์ของคำนาม (الاسم) มีดังนี้

- มีพยัญชนะ อลิฟและลาม (ل) ด้านหน้าเช่น المدرسة
- มีสระ تنوين ตรงพยัญชนะสุดท้ายของคำ เช่น مدرسة، مدرسة، مدرسة
- มีคำนำหน้าเช่น إِلَى الْمَدْرَسَةِ إِلَى الْحَرْفِ الْجَرِّ
- มีคำที่บ่งถึงการเรียกاء حرف นำหน้าเช่น إِلَى الْمَدْرَسَةِ إِلَى الْمَدْرَسَةِ إِلَى الْمَدْرَسَةِ
- มีพยัญชนะ تاءمربوطة ด้านหลังเช่น الجامعة
- คำที่ให้ความหมายการเป็นเจ้าของ الإضافة เช่น بَيْتِي หมายถึง บ้านของฉัน

1.1 ชนิดคำนาม

ในภาษาอาหรับ มีการแบ่งคำนามออกเป็นหลายแบบ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้เรียนสับสนกับไวยากรณ์มากเกินไปผู้เขียนขอกว่าเพียง 2 แบบที่สำคัญ ดังนี้ แบบที่ 1 คำนามที่แบ่งตามจำนวนคำนาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่ เอกพจน์ ทวิพจน์ พหูพจน์ (แบ่งตามเพศ) และแบบที่ 2 คำนามที่แบ่งตามลักษณะคำนาม ซึ่งมีอยู่ 2 ชนิดได้แก่ แบบเจาะจง และ แบบไม่เจาะจง (المعرفة والنكرة) ซึ่งแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 6 ชนิด ได้แก่ คำชี้ (هذا هذه تلك ذلك) คำสรรพนาม الضمائر ชื่อเฉพาะ العلم คำเชื่อม الموصول (الذي التي اللذين) คำนามที่มี อลิฟ ลาม และคำนามที่ซ้อนคำนาม ซึ่งคำนามที่จำแนกตามแบบต่าง ๆ มีความสำคัญมากในการสื่อสารภาษาอาหรับ ดังนั้นผู้เขียนจะกล่าวพอสังเขปในเนื้อหา ดังต่อไปนี้

1.1.1 คำนามที่แบ่งตามจำนวน – เอกพจน์ ทวิพจน์ พหูพจน์ (แบ่งตามเพศ)

ในภาษาอาหรับจะแบ่งคำนามโดยยึดจำนวนคำนาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ เอกพจน์ ทวิพจน์ พหูพจน์ ซึ่งแต่ละชนิดก็จะแบ่งตามเพศอีก คือ เพศชาย และเพศหญิงและในแต่ละชนิดมีวิธีการใช้ที่แตกต่างกันไป เช่น การใช้คำสรรพนามที่สอดคล้อง การขึ้นต้นประโยค การใช้คำคุณศัพท์ เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของคำนามแต่ละชนิดที่กล่าวมาข้างต้น

(1) คำนามเอกพจน์ เป็นคำนามที่เป็นรากศัพท์เดิมที่พบในพจนานุกรมภาษาอาหรับ โดยปกติจะอ่านเสียงฆอมมะห์ หรือฆอมมาตาน (ُ) ที่คำสุดท้ายของคำนาม และถ้าเป็นเพศหญิงก็จะเพิ่มอักษร ตาอ (ة) ในช่วงท้ายของคำ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบคำนามเอกพจน์ระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ความหมาย	คำนามเอกพจน์เพศชาย	คำนามเอกพจน์เพศหญิง
เด็กมุสลิมชายคนหนึ่ง	المسلم	المسلمة
นักเดินทางชายคนหนึ่ง	المسافر	المسافرة
คนหิวโซชายคนหนึ่ง	الجائع	الجائعة
คนนอนชายคนหนึ่ง	النائم	النائمة
นักเขียนชายคนหนึ่ง	الكاتب	الكاتبة
ยามชายคนหนึ่ง	الحارس	الحارسة
ผู้ชนะชายคนหนึ่ง	الفائز	الفائزة
ผู้แพ้ชายคนหนึ่ง	الخاسر	الخاسرة

จากตารางที่ 3.1 จะเห็นได้ว่าคำนามเอกพจน์ทั้งเพศชาย และเพศหญิงมีความแตกต่างกันตรงที่
 ตาอ (ة) ดังนั้น เมื่อไหร่ที่เราต้องการเปลี่ยนจากเพศชาย เป็นเพศหญิง ให้เติม ตาอ (ة) หลังคำสุดท้าย
 ของคำนั้นเลย

(2) คำทวิพจน์ ลักษณะพิเศษของภาษาอาหรับที่ต่างจากภาษาอื่นคือ มีคำนาม
 ที่อยู่ระหว่างเอกพจน์กับพหูพจน์ นั่นคือ ทวิพจน์ ซึ่งเป็นคำนามอีกชนิดหนึ่งที่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว ที่
 ผู้เรียนต้องทำความเข้าใจก่อนที่จะสื่อสาร โดยทวิพจน์ หมายถึง คำนามที่มี 2 จำนวน เช่น ผู้หญิงสองคน
 แมวสองตัว รถสองคัน และปากกาสองแท่ง เป็นต้น ซึ่งมีหลักการง่าย ๆ คือ เติมอักษรอาลิฟ และอักษร
 นูน หลังตัวสุดท้ายของคำพหูพจน์ และทวิพจน์ก็แบ่งออกเป็น 2 ชนิดเช่นกัน ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง
 ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างคำนามทวิพจน์ทั้งเพศชายและคำนามเอกพจน์เพศชาย

ความหมาย	คำนามทวิพจน์เพศชาย	คำนามเอกพจน์เพศชาย
เด็กมุสลิมชายสองคน	المسلمان	المسلم
นักเดินทางชายสองคน	المسافران	المسافر
คนหิวโซชายสองคน	الجائعان	الجائع
คนนอนชายสองคน	النائمان	النائم
นักเขียนชายสองคน	الكاتبان	الكاتب

ความหมาย	คำนามทวิพจน์เพศชาย	คำนามเอกพจน์เพศชาย
ยามชายสองคน	الحارسان	الحارس
ผู้ชนะชายสองคน	الفائزان	الفائز
ผู้แพ้ชายสองคน	الخاسران	الخاسر

จากตารางที่ 3.2 จะสังเกตเห็นว่าคำนามทวิพจน์ต่างเอกพจน์ตรงที่ อักษร อาลิฟ และอักษรนูน ที่เติมหลังคำสุดท้ายของคำนามเอกพจน์ และถ้าเป็นเอกพจน์เพศหญิง ถ้าต้องการเปลี่ยนเป็นคำนามทวิพจน์ก็เติมอักษรอาลิฟ และนูน เหมือนกับเพศชาย เช่น الخاسرة เปลี่ยนเป็น الخاسرتان เป็นต้น

(3) คำนามพหูพจน์ ในภาษาอาหรับรับคำนามพหูพจน์ หมายถึง คำนามที่ใช้เรียกชื่อคน สัตว์ และสิ่งของ ที่มี 3 จำนวนขึ้นไป ซึ่งคำนามชนิดนี้มีลักษณะพิเศษและต่างจากภาษาไทย คือ คำนามพหูพจน์ในภาษาอาหรับจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

- พหูพจน์ชายล้วน
- พหูพจน์หญิงล้วน
- พหูพจน์ตักซีร์

ซึ่งในแต่ละประเภทมีลักษณะเด่น ดังนี้ พหูพจน์ตักซีร์ เป็นพหูพจน์ที่เปลี่ยนรูปเดิมของคำนามเอกพจน์ พหูพจน์ชายล้วน จะมีอักษรวาว และอักษรนูน อยู่ท้ายคำนามพหูพจน์ ส่วนพหูพจน์หญิงล้วน จะมีอักษรอาลิฟ และอักษรตาอ อยู่ท้ายคำนามพหูพจน์ ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 แสดงการเปรียบเทียบระหว่างพหูพจน์ชายล้วน พหูพจน์หญิงล้วน และเอกพจน์เพศชาย

คำนามพหูพจน์ชายล้วน	คำนามพหูพจน์ชายล้วน	คำนามเอกพจน์เพศชาย
المسلمات	المسلمون	المسلم
المسافرات	المسافرون	المسافر
الجائعات	الجائعون	الجائع
النائمات	النائمون	النائم
الكاتبات	الكاتبون	الكاتب
الحارسات	الحارسون	الحارس
الفائزات	الفائزون	الفائز
الخاسرات	الخاسرون	الخاسر

จากตารางที่ 3.3 จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนคำนามจากเอกพจน์ เป็นพหูพจน์ชายล้วน และพหูพจน์หญิงล้วน สามารถทำได้โดยการเติมอักษรสองตัวท้ายคำเอกพจน์เพศชาย เช่น คำว่า الخاسر เมื่อต้องการทำให้เป็นพหูพจน์ชายล้วน ก็เติมอักษรراء และنون الخاسرون และเมื่อต้องการทำให้เป็นพหูพจน์หญิงล้วน ก็เติมอักษรอาลิฟ และตาอ الخاسرات เป็นต้น นอกจากนี้คำนามพหูพจน์อีกประเภทหนึ่งที่ผู้เรียนต้องศึกษาคือ พหูพจน์ตักซีร หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า คำพหูพจน์เปลี่ยนรูป กล่าวคือคำพหูพจน์ประเภทนี้ มีการเปลี่ยนรูปเดิมของคำนามเอกพจน์ชาย ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ตารางแสดงการเปลี่ยนรูปจากคำนามเอกพจน์เพศชายเป็นคำนามพหูพจน์ตักซีร

ความหมาย	คำนามพหูพจน์ตักซีร	คำนามเอกพจน์เพศชาย
นักศึกษา	الطلاب	الطالب
ผู้ชาย	الرجال	الرجل
หนังสือ	الكتب	الكتاب
ปากกา	الأقلام	القلم

จากตารางที่ 3.4 จะสังเกตได้ว่าการเปลี่ยนรูปของคำนามพหูพจน์ตักซีรแต่ละตัวมีลักษณะที่ไม่เหมือนกันเลย เช่น คำว่า الطلاب มีการเติมอักษรอาลิฟตรงกลาง แต่ คำว่า الكتب กลับตรงกันข้ามคือ ตัดอักษรอาลิฟออก เป็นต้น ดังนั้น สำหรับคำพหูพจน์ชนิดนี้ผู้เรียนต้องอาศัยความเคยชินในการอ่านบ่อย ๆ จึงจะสามารถแยกแยะลักษณะของคำพหูพจน์ในแต่ละประเภทได้ จากการศึกษาคำนามที่จำแนกตามจำนวน ที่แบ่งเป็นเอกพจน์ ทวิพจน์ และพหูพจน์แล้ว พอจะสรุปได้ว่า คำนามในแต่ละชนิดมีความต่างกันตรงที่อักษรตัวสุดท้าย กล่าวคือ ถ้าเป็นทวิพจน์ ให้เติมอักษรอาลิฟ และอักษรnoon หลังอักษรตัวสุดท้ายของคำนามเอกพจน์ และถ้าเป็นพหูพจน์ชายล้วน ให้เติมอักษรراء และอักษรnoon ท้ายคำนามเอกพจน์ และถ้าเป็นพหูพจน์หญิงล้วน ก็เติมอักษรอาลิฟ และอักษรตาอ ยกเว้นคำนามพหูพจน์ตักซีรเท่านั้นที่มีลักษณะต่างจากคำนามอื่น ๆ โดยคำนามชนิดนี้จะเปลี่ยนรูปเดิมของคำเอกพจน์และไม่มีลักษณะเฉพาะให้จดจำ นอกจากนี้การใช้คำนาม เอกพจน์ ทวิพจน์ และพหูพจน์ ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ในประโยคต่าง ๆ ในการสื่อสารภาษาอาหรับ ควรคำนึงถึงคำสรรพนาม เพราะคำสรรพนามที่นำมาใช้ก็จะแตกต่างกันตามชนิดของคำนามที่ใช้เช่นกัน ดังนั้นในเนื้อหาต่อไปนี้จะเขียนจะกล่าวถึงการใช้คำสรรพนามต่าง ๆ ในภาษาอาหรับ

2. คำสรรพนามในภาษาอาหรับ

สิ่งที่ผู้เรียนภาษาอาหรับมักจะท้อเมื่อเรียนภาษาอาหรับ ก็คือการใช้คำสรรพนาม เพราะภาษาอาหรับมีจำนวนคำสรรพนามถึง 14 ตัว ได้แก่ บุรุษที่หนึ่งคนเดียว (أنا) บุรุษที่หนึ่งสองคนขึ้นไป (نحن) บุรุษที่สองชายหนึ่งคน (أنت) บุรุษที่สองชายสองคน (أنتما) บุรุษที่สองชายสามคนขึ้นไป (أنتم) บุรุษที่สองหญิงหนึ่งคน (أنتِ) บุรุษที่สองหญิงสองคน (أنتما) บุรุษที่สองหญิงสามคนขึ้นไป (أنن) บุรุษที่สามชายหนึ่งคน (هو) บุรุษที่สามชายสองคน (هما) บุรุษที่สามชายสามคนขึ้นไป (هم) บุรุษที่สามหญิงหนึ่งคน (هي) บุรุษที่สามหญิงสองคน (هما) บุรุษที่สามหญิงสามคนขึ้นไป (هن) ซึ่งคำสรรพนามเหล่านี้มีการใช้ที่ซับซ้อนจนทำให้ผู้เริ่มเรียนภาษาอาหรับรู้สึกเบื่อหน่ายและไม่อยากเรียนรู้ จากงานวิจัยของ รอมยิมอหิ (2556) ได้ผลสรุปว่า การเรียนรู้ภาษาอาหรับให้สามารถสื่อสารได้เร็ว ไม่ควรเน้นการวิเคราะห์ไวยากรณ์เชิงลึก กล่าวคือควรศึกษาไวยากรณ์พื้นฐานโดยเลือกส่วนที่จำเป็นต้องใช้ในการสื่อสารเท่านั้น ซึ่งการเรียนรู้คำสรรพนามทั้ง 14 ตัวทันที อาจจะทำให้ผู้เรียนเกิดการสับสนและไม่สามารถที่จะสื่อสารภาษาอาหรับได้ ในเบื้องต้นผู้เขียนจึงขอก้าววิธีการใช้คำสรรพนามที่จำเป็นต้องใช้ในการสื่อสารเพียงแค่ 5 ตัวก่อน ดังนี้ บุรุษที่หนึ่งคนเดียว (أنا) บุรุษที่สองชายหนึ่งคน (أنت) บุรุษที่สองหญิงหนึ่งคน (أنتِ) บุรุษที่สามชายหนึ่งคน (هو) และบุรุษที่สามหญิงหนึ่งคน (هي) หลังจากผู้เรียนมีความชำนาญและเชี่ยวชาญแล้วก็ค่อยศึกษาคำสรรพนามที่เหลือ นอกจากชนิดของคำสรรพนามแล้วตำแหน่งของคำสรรพนามในประโยคก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาเพื่อใช้ในการสื่อสารภาษาอาหรับและตำแหน่งของคำสรรพนามทั้ง 5 ตำแหน่ง มีดังนี้ ตำแหน่งข้างหน้าประโยค ตำแหน่งผู้กระทำ(อดีต) ตำแหน่งผู้กระทำ(ปัจจุบัน) ตำแหน่งกรรม ตำแหน่งคำซ้อน

ตารางที่ 3.5 แสดงถึงลักษณะของคำสรรพนามในตำแหน่งต่าง ๆ ในประโยค

คำสรรพนามในรูปแบบต่าง ๆ أحوال الضمائر				
ตำแหน่งข้างหน้าประโยค	ตำแหน่งผู้กระทำ (อดีต)	ตำแหน่งผู้กระทำ (ปัจจุบัน)	ตำแหน่งกรรม	ตำแหน่งคำซ้อน
أنا	تُ	أ	ني	ي
أنت	تَ	ت	كَ	كَ
أنتِ	تِ	ت+ين	كِ	كِ
هو		ي	ه	
هي	تُ	ت	ها	ها

ตัวอย่างการนำคำสรรพนามไปใช้ในตำแหน่งต่าง ๆ				
ตำแหน่งข้างหน้า ประโยค	ตำแหน่งผู้กระทำ (อดีต)	ตำแหน่งผู้กระทำ (ปัจจุบัน)	ตำแหน่งกรรม	ตำแหน่งคำซ้อน
أنا	ذهبتُ	أذهب	ضربني	بيتي
أنتَ	ذهبتَ	تذهب	ضربكَ	بيتكَ
أنتِ	ذهبتِ	تذهبين	ضربكِ	بيتكِ
هو	ذهب	يذهب	ضربه	بيته
هي	ذهبتِ	تذهب	ضربها	بيتها

จากตารางที่ 3.5 จะสังเกตได้ว่าคำสรรพนามทั้ง 5 ตัว เมื่อวางตามตำแหน่งต่าง ๆ ก็จะมีรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น เมื่อวางหน้าประโยคก็ใช้ คำเต็ม เช่น บุรุษที่หนึ่งคนเดียว (أنا) บุรุษที่สองชายหนึ่งคน (أنتَ) บุรุษที่สองหญิงหนึ่งคน (أنتِ) เป็นต้น แต่เมื่อไปวางในตำแหน่งผู้กระทำที่อยู่ร่วมกับคำกริยา ก็จะใช้ตัวย่อ เช่น กรณีกำกริยาในอดีต تُ กรณีกำกริยาในปัจจุบัน أُ เป็นต้น และถ้าสังเกตคำกริยาในอดีตและปัจจุบัน จะพบว่า คำสรรพนามที่ใช้กับคำกริยาในอดีตจะเติมท้ายคำกริยา ส่วนคำสรรพนามที่ใช้กับคำกริยาในปัจจุบันจะเติมหน้าคำกริยา และในกรณีที่ใช้คำสรรพนามในตำแหน่งกรรม และตำแหน่งคำซ้อนจะเติมข้างหลังคำกริยาและคำนาม เช่น ضربكَ และ بيتكَ เป็นต้น อนึ่ง เมื่อศึกษาคำสรรพนามในภาษาอาหรับสิ่งที่จำเป็นต้องศึกษาควบคู่กันไปก็คือคำกริยา เพราะคำกริยาในภาษาอาหรับทุกคำจะมีคำสรรพนามอยู่ด้วย

3. คำกริยา (الفعل)

ความหมายของคำกริยา คำกริยา คือ คำที่แสดงถึงการกระทำซึ่งจะเกี่ยวข้องกับเวลาและกาล ได้แก่ อดีตกาล ปัจจุบันกาล และอนาคตกาล ซึ่งคำกริยาในภาษาอาหรับมี 3 ประเภทดังนี้ (มุฮัมมัด, 1989)

3.1 คำกริยาที่เป็นอดีต الفعل الماضي มีสัญลักษณ์ดังนี้

- มีสระ فتحة ตรงพยัญชนะสุดท้ายของคำเช่น ذَهَبَ
- เชื่อมด้วย (تاء التانيث الساكنة : ت) เช่น ذَهَبْتَ
- เชื่อมด้วย (تاء الفاعل : ت، ت، ت) เช่น ذَهَبْتِ، ذَهَبْتِ، ذَهَبْتِ

- นำหน้าด้วย(قَدْ) ที่ให้ความหมายเน้นย้ำเช่น قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ

3.2 คำกริยาที่เป็นปัจจุบันและอนาคต المضارع الفعل มีสัญลักษณ์ดังนี้

- นำหน้าด้วย (أَنْتِ) تِ، يِ، نِ، أِ เช่น تَذْهَبُ، يَذْهَبُ، نَذْهَبُ، أَذْهَبُ
- นำหน้าด้วย(قَدْ) ที่ให้ความหมายบางครั้งบางคราวเช่น قَدْ يَجْتَهِدُ الطَّالِبُ
- นำหน้าด้วย(سَ) เช่น سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ
- นำหน้าด้วย(سَوْفَ) เช่น كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ
- เชื่อมด้วย (نِ) (نون التوكيد : نِ ، نِ) เช่น لِيَدْرُسَنَّ ، لِيَدْرُسَنَّ

3.3 คำกริยาที่เป็นคำสั่ง فعل الأمر มีสัญลักษณ์ดังนี้

- มีสระ سُكون ตรงพยัญชนะสุดท้ายของคำเช่น اذْهَبْ
- เชื่อมด้วย ياء المخاطبة ด้านหลังเช่น اذْهَبِي
- เชื่อมด้วย (أَنْ، وَنِ، يَنْ) ด้านหลังโดยตัด (نِ) ออกเช่น
 اذْهَبَا ، اذْهَبُوا ، اذْهَبِي
- เชื่อมด้วย (نِ) (نون التوكيد : نِ ، نِ) เช่น اذْرُسَنَّ ، اذْرُسَنَّ

ความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยาและคำสรรพนามในภาษาอาหรับ

จุดเด่นอีกข้อหนึ่งของภาษาอาหรับก็คือ คำกริยาทุกคำจะมีคำสรรพนามแฝงอยู่ข้างใน กล่าวคือเมื่อเราเขียนคำกริยา คำสรรพนามก็จะอยู่เป็นประธานของคำกริยานั้นๆ ดังนี้

● الفعل الماضي - الفعل المضارع - فعل الأمر

คำกริยาปัจจุบันกาลและคำสรรพนาม

○ أنا أذهب =

○ أنتَ تذهب

○ أنتِ تذهبين

○ هو يذهب

○ هي تذهب

คำกริยาอดีตกาลและคำสรรพนาม

○ أنا ذهبتُ (تُ)

○ أنتَ ذهبتَ (تَ)

○ أنتِ ذهبتِ (تِ)

○ هو ذهب (ـ)

○ هي ذهبتْ (ـِ)

คำกริยาในภาษาอาหรับจะใช้รวมกันกับคำสรรพนาม ดังนี้

○ يذهب หมายถึง เขาผู้ชายเดินไป

○ أذهب หมายถึง ฉันเดินไป

คำกริยาในภาษาอาหรับ แบ่งเป็นสามชนิด ดังนี้

○ อดีตกาล فعل الماضي

○ ปัจจุบันและอนาคตกาล الفعل المضارع

○ คำสั่ง فعل الأمر

คำกริยาที่ใช้สำหรับประโยคคำสั่ง

○ الفعل الماضي = ذَهَبَ

○ الفعل المضارع = يَذْهَبُ

○ فعل الأمر = اذْهَبْ

สัญลักษณ์ของประโยคคำสั่ง

○ يَذْهَبُ = اذْهَبْ

○ يَخْرُجُ = اُخْرُجْ

○ يَجْلِسُ = اجْلِسْ

○ يَشْرَبُ = اشْرَبْ

○ يَدْخُلُ = ادْخُلْ

○ คำสรรพนามกับประโยคคำสั่ง

○ أَنْتَ = اذْهَبْ

○ أَنْتِ = اذْهَبِي

○ أَنْتُمْ = اذْهَبُوا

○ أَنْتِنَ = اذْهَبْنَ

คำกริยาประโยคคำสั่งที่ใช้ในกรณีพิเศษ

คำกริยาที่มี อาลิฟ วาว ยา ตรงกลาง

○ نَامَ = يَنَامُ

○ صَامَ = يَصُومُ

○ قُلَ = يَقُولُ

คำกริยาที่มี ฮัมเซาะ ข้างหน้า

○ أَكَلَ = يَأْكُلُ

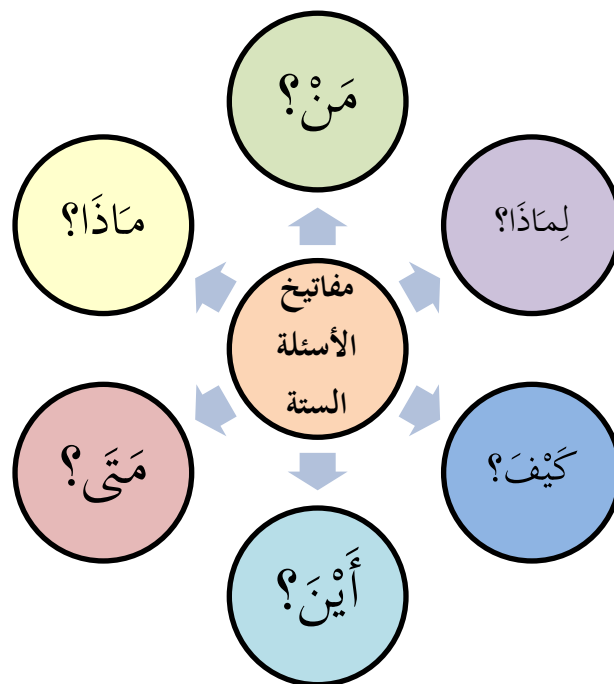
○ أَخَذَ = يَأْخُذُ

○

บทบาทหน้าที่ของคำในประโยค

คำ **الحرف، الفعل، الاسم** เมื่อประกอบกันเป็นประโยคแล้ว สระของพยัญชนะสุดท้ายในแต่ละคำนั้นสามารถรู้ได้ว่าคำๆนั้นมีบทบาทหน้าที่อะไรในประโยค หลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับมีมากมาย แต่ผู้สอนสามารถสรุปหลักไวยากรณ์เบื้องต้นที่สำคัญที่สุดมีทั้งหมด 9 ตัว ถ้าผู้เรียนเข้าใจทั้งหมดได้จะทำให้รู้สึกว่ายานวิชาไม่ยากอย่างที่เข้าใจกัน และผู้เรียนสามารถนำหลักไวยากรณ์ทั้งเก้าตัวนี้ไปใช้ในการอ่านและเข้าใจประโยคภาษาอาหรับได้อย่างถูกต้อง

คำที่ใช้ในการสร้างประโยคคำถามภาษาอาหรับ

ความสำคัญของแบบฝึกหัดไวยากรณ์ภาษาอาหรับ

หลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับ(วิชานาฮฺ)ไม่ใช่วิชาที่เน้นทฤษฎีหรือท่องจำมากเกินไป ถ้าผู้เรียนเรียนแบบเน้นทฤษฎีมากเกินไปก็จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เรียนต้องฝึกทักษะทางภาษาทั้ง 4 (ฟัง พูด อ่านและเขียน)ให้มากที่สุดโดยใช้แบบฝึกหัดและการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนใช้งานจริงในชีวิตประจำวันได้

บทสรุป

การเรียนรู้หลักไวยากรณ์ภาษาอาหรับที่ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความรู้สึกลัวว่ายากนั้น จะไม่ยากอีกต่อไปถ้าหากว่าผู้สอนใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ถูกต้องตามธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษานั้นๆ

แบบฝึกท้ายบทที่ 3

التمرين

(أ) اجعل الكلمات الآتية متصلة بنون التوكيد، وضعها في جمل مفيدة

يَتَمَرُّ يَذْهَبُ يَشْرَبُ يَنْجَحُ يَهْبُ

يَلْعَبُ يَطِيرُ يَرْجِعُ يَجْرِي يَقِفُ

(ب) أكمل الجمل الآتية بوضع فعل مضارع متصل بنون الإناث

1. الطَّالِبَاتُ.....عُلُومَ الطِّبِّ

2. التِّلْمِيذَاتُ..... نَصِيحَةَ الْأُسْتَاذِ

3. الخَادِمَاتُ.....الْبَيْتِ

4. الكَاتِبَاتُ.....إِلَى الْإِدَارَةِ

5. الْأُمَّهَاتُ.....أَوْلَادَهُنَّ

6. التِّسَاءُ.....فِي الْحَفْلَةِ

7. التَّاجِرَاتُ.....الْقِطَارِ

8. الْمُعَلِّمَاتُ.....الْفَصْلِ

9. البُسْتَانِيَّاتُ.....الْأَزْهَارِ

10. المَدِيرَاتُ.....فِي الْإِدَارَاتِ

(ج) أكمل كما في النموذج :

الأطفالُ كَتَبُوا البناتُ كَتَبْنَ
هُنَّ كَتَبْنَ هُمْ كَتَبُوا

1. هُنَّ نَزَلْنَ.....	1. هُمْ نَزَلُوا
2. هُنَّ رَكِبْنَ.....	2. هُمْ رَكَبُوا
3. هُنَّ ضَحِكْنَ.....	3. هُمْ ضَحِكُوا
4. هُنَّ يَنْظُرْنَ	4. هُمْ.....
5. هُنَّ يَفْرَأْنَ	5. هُمْ.....
6. هُنَّ يَجْلِسْنَ	6. هُمْ.....

(هـ) - أكمل الجمل الآتية بوضع الفعل المضارع المناسب في المكان الخالي :

1. يجب علينا أن _____ الله .
2. نحن لن _____ الحيوانات .
3. خرجت إلى الميدان كي _____ .
4. لن _____ المؤمن في كلامه .
5. أحب أن _____ المريض .
6. نفتح النوافذ كي _____ .
7. لن _____ الكافر في الجنة .
8. أرجو أن _____ في الإمتحان .
9. كن مؤدبا كي _____ محبوبا .
10. لا بد أن _____ على الشدة .

(ي) ضع ناصبا مناسبا في المكان الخالي :

1. لا بد _____ نتعلم بجد واجتهاد .
2. يأكل الإنسان _____ يقوى .
3. _____ يركب الفقير الطائرة .
4. إشتريت منزلا _____ أسكن .
5. ينبغي لنا _____ نصلح الخطأ .
6. أسرعت _____ أدرك القطار .
7. يسرني _____ يضىء القمر .
8. زرعت الشجر _____ آكل الفاكهة .
9. لا يجوز لنا _____ نخالف الوعد .

เอกสารอ้างอิง

- طه علي حسين الديلمي و كامل محمود نجم الديلمي (2004). أساليب حديثة في تدريس قواعد اللغة العربية. عمان : دار الشروق للنشر والتوزيع، الطبعة الأولى
- محمد محي الدين عبد الحميد (1989). التحفة السنوية بشرح المقدمة الآجرومية. القاهرة : مكتبة السلام
- أحمد الهاشمي (2007). القواعد الأساسية للغة العربية. بيروت : دار الكتب العلمية، الطبعة الثالثة
- عبد الرحمن جلال الدين السيوطي (1987). المزهرة. بيروت : المكتبة العصرية
- داود عكاشة (2000). النحو العربي التطبيقي. عمان : دار الفكر للطباعة والنشر والتوزيع، الطبعة الأولى
- أحمد محمد متولي (2000). تيسير النحو والصرف للتعليم الأساسي. القاهرة : دار الأندلس الجديدة للنشر والتوزيع، الطبعة الأولى
- محمود عكاشة (2006). علم اللغة مدخل نظري في اللغة العربية. القاهرة : دار النشر للجامعات، الطبعة الأولى
- محمد بكر إسماعيل (2000). قواعد النحو بأسلوب العصر. القاهرة : دار المنار للنشر والتوزيع، الطبعة